1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 37. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 27-го ЛЮТОГО 1963 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 27, 1963 No. 37. VOL. LXX.

ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ ПРЕЗИДЕНТ СТАВИТЬ НА ПЕРШОМУ МІСЦІ

ВІН ГОТОВ ЗРЕЗИГНУВАТИ З ПРОЄКТУ ПРО РЕФОРМУ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Вашингтон. — Президент Кеннеді, промовляючи 25-го лютого на симпозіюмі Американського Т-ва Банкірів, обороняв свою податкову програму проти атак зліва і зправа та закликав припинити „сварки через такі дурниці" як те, хто „найбільше скористає із запропонованого урядом зменшення прибуткових податків". Президент підкреслив, що проєкт зменшити податки на $10 більйонів впродовж трьох років став предметом гарячої дискусії майже всі учасники якої керуються не добром народу, тільки партійними й вузькими цілями. Із зменшення податків користатиме ціла нація, і вона також терпітиме, коли не буде здійснена податкова програма уряду, — казав Кеннеді. Президент заявив, що він ще не передбачає господарської рецесії в 1963-му році, але він мусітиме це зробити, коли Конґрес відкине урядовий податковий проєкт. „Країна переживе в недалекій будучності вже п'яту повоєнну рецесію, під час якої збільшиться число безробітних і зменшаться прибутки та буде рекордово високий дефіцит і збільшення федерального заборгування", — казав Президент, якщо не будуть зменшені податки. Президент не називав нікого по імені, але виступив проти тих, які хотіли б ділити прибутки з економічного росту між собою так, як ділиться мельон. Він є проти тих, що дивляться на економічний ріст через фальшивий кінець телескопа. Президент твердив, що зменшення податків справедливо розділене поміж всі економічні групи, які повинні загальний інтерес ставити вище від свого власного. Після промови Президент відповідав на запити і заявив, що він готов навіть зрезиґнувати із запропонованої податкової системи, щоб тільки Конґрес ухвалив проєкт зменшення податків. Американська Федерація Праці — Конґрес Індустрійних Організацій пропонують більше і негайне зменшення податків, а представники промислу і підприємців є проти зменшення податків без одночасного зменшення федерального бюджету. Президент знає про ці становища, та проте домагається, щоб Конґрес таки ухвалив зменшити податки для підтримки економіки. Конґрес може перевести зміни в урядовому проєкті, але повинен його ухвалити, бо від цього залежить, думає Президент, добробут ЗДА в найближчих роках. 300 делегатів на симпозіюмі банкірів уважно вислухали промови Президента, але пізніше заявляли деякі з них журналістам, що вони мають сумніви щодо того, чи доцільними є пропонована податкова програма уряду та запланований дефіцит у федеральному бюджеті. Президент Американського Т-ва Банкірів Монро Кімбрел сказав, що він „вірить в щирість Президентових слів і в його змагання до добробуту", але все ж таки на думку Кімбрела „рисковним є зменшувати податки без одночасного зменшення видатків". Голова Першого Національного Банку в Шикаґо Гомер Лівінґстон сказав, що Президент дав делікатну аналізу податкового законопроєкту, але додав від себе, що „має поважні сумніви, чи в теперішній ситуації треба зменшувати податки". Президент Чейз Мангеттан Банку в Ню Йорку, брат нюйоркського губернатора, Дейвід Рокефеллер, сказав, що „йому дуже подобається Президентів проєкт", і що „він погоджується з Президентом в усьому". Але Дейвід Рокефеллер не є певний в тому, чи добрим є зменшувати особистим платникам податку ті суми, які досі могли бути звільнені від оподаткування, бо це погіршило б ті добрі сторінки, які мав би дати громадянству податковий закон.

АФП-КІО проти економічної політики през. Кеннеді

Маямі Біч, Флорида. — Виконна Рада Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій вирішила звернутися до Президента зі скаргою тому, що уряд незадовільно вирішує справу росту економіки країни і тому не можна сподіватися, щоб в найближчому часі зменшилося число безробітних. На думку робітничих провідників уряд залагідно трактує цю справу і що президент Кеннеді не зумів справу росту економіки вичерпно представити Конґресові й громадянству. В Маямі Біч вирішили, щоб голова АФП - КІО Джордж Міні і заступник його Волтер Рутер відвідали Президента у Вашингтоні та представили йому погляд на цю справу зорганізованого світу праці. Міні і Рутер мають заявити у Вашингтоні, що урядова програма для скріплення економіки є недостатня і її здійснення не скріпить економіки ані не створить нових варстатів праці. Міні і Рутер хотіли б, щоб популярний Президент у своїх промовах частіше порушував економічні проблеми.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У вчорашньому виданні „Свободи", в надрукованій на першій сторінці новинці „Вимагають бльокади Куби кораблями Організації Американських Держав" останнє речення має звучати: „Новленд гадає, що СССР дуже цінить працю своїх амбасад..."

ВІДВІДИНИ ПРОФ. Д-РА В. КУБІЙОВИЧА У В-ВІ УНІВЕРСИТЕТУ В ТОРОНТІ ПРИСПІШУЮТЬ ДРУК АНГЛОМОВНОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

Проф. Володимир Кубійович

Торонто, Канада. — Упродовж минулої неділі і понеділка, 24 і 25-го лютого, тут побував на коротких відвідинах проф. д-р Володимир Кубійович, головний редактор Енциклопедії Українознавства та генеральний секретар Наукового Товариства ім. Шевченка, який від тижня перебуває в Ню Йорку та працює в приміщеннях „Свободи", переводячи останню редакційну перевірку матеріялів, призначених до першого тому англомовної Енциклопедії Українознавства, що її стараннями і коштом Українського Народного Союзу друкує Видавництво Університету в Торонті. Друк цієї книги й був головною метою відвідин проф. В. Кубійовича в Торонті, як і є причиною його теперішнього побуту в Ню Йорку. В Торонті проф. Кубійович побував в товаристві ред. А. Драгана, уповноваженого УНСоюзу в справах Енциклопедії. В неділю, 24-го лютого, вони відбули кількагодинну конференцію з д-ром Юрієм Луцьким, професором Університету в Торонті, який рішально причинився до того, що університетське В-во перебрало друк Енциклопедії та який ввесь час активно допомагає у великому і скомплікованому редакційному і видавничому процесі. В понеділок, 25-го лютого, проф. д-р Вол. Кубійович, разом з проф. Ю. Луцьким і ред. А. Драганом, відвідали університетське Видавництво та в розмові з редакторами В-ва пп. М. Гюстон і А. М. Меґі та директором відділу реклями і продажу п. Г. С. Маршалом вирішили і встановили всі головні проблеми, що відносяться до приспішеного друку цієї великої книги. Згідно із встановленим порядком, сторінкування („ломка") книги почнеться вже в найближчий понеділок, 4-го березня, та буде закінчене до кінця березня ц.р. Вже в суботу, 9-го березня, будуть переслані для кінцевої редакційної перевірки зломані сторінки перших трьох розділів: Загальної інформації, Фізичної географії та Людности. Рівночасно зі сторінкуванням матеріялу завершуватиметься підготова індексу-показника для книги. Індекс, що його в порозумінні з проф. Луцьким і В-вом та УНСоюзом приготовляє п. М. Сосновський, мав би бути закінчений до 11-го квітня. Індекс, одна з найважливіших та найбільш скомплікованих праць при таких публікаціях, займатиме, як передбачається, приблизно 50 сторінок друку. Друк перших аркушів книги почнеться негайно після редакційної перевірки сторінок, ще перед закінченням сторінкування (ломки)) всього матеріялу. Друк Енциклопедії та її оправа триватимуть три місяці після здачі до друку останньої сторінки матеріялів, себто індексу, який може бути закінчений щойно після того, як буде закінчена ломка з уваги на те, що в ньому вписується числа сторінок.

Отже, згідно з цим встановленим пляном, Енциклопедія буде готова — надрукована і оправлена — в серпні цього року. Видавництво Університету в Торонті сподіється — як це заявив п. Маршал — що англомовна Енциклопедія Українознавства буде головним експонатом цього В-ва на світовій виставі книжки, що має відбутися в другій половині цього року в Німеччині. З уваги на цей приспішений процес кінцевої стадії підготови Енциклопедії до публікації, проф. Вол. Кубійович залишиться в Ню Йорку до здачі на пресу останніх аркушів книги, інтенсивно працюючи над їх кінцевою редакційною перевіркою. В цій праці асистує проф. Кубійовичеві, в ділянці англійської мови, мґр. Зенон Снилик, редактор англомовного „Українського Тижневика". В цій стоїй інтенсивній праці при завершуванні редакційної перевірки матеріялів, призначених до першого тому англомовної Енциклопедії Українознавства, тієї — в опінії Видавництва — „одної з найбільших книжкових публікацій 20-го сторіччя" — проф. д-р Вол. Кубійович сподівається зрозуміння та повної і терміновї співпраці усіх, до кого він у цій справі міг би ще звернутися.

Побуваючи в Торонті тільки короткий час в справах англомовної Енциклопедії Українознавства, проф. д-р В. Кубійович міг зустрітись тільки із деякими із найближчих своїх приятелів та знайомих (інж. Роман Голод, проф. Зенон Зелений, ред. Богдан та Ігор Стебельські, гол. радний УНС Б. Зорич та деякі інші) але вспів ще побувати на з'їзді Об'єднання Українських Педагогів Канади та — разом з ред. А. Драганом — віддати поклін і скласти ґратуляції о. проф. Петрові Хоминові, якого в неділю 24-го лютого, українська суспільність із своїм Владикою, Преосв. Кир Ізидором Борецьким і парохом всч. о. д-ром Липським вшановувала багатолюдним прийняттям з нагоди 40-річчя його священства та душпастирської, педагогічної і редакторської праці.

Встановлено радаровий контакт із плянетою Марсом

Пасадена, Каліфорнія. — Каліфорнійський Технологічний Інститут повідомив минулого тижня, що вдалося вперше встановити радаровий контакт із плянетою Марсом. 2-го лютого та плянета була віддалена від Землі на 125 мільйонів миль. І тоді вдалося вислати на Марса радарові сиґнали, які за 11.1 мінути вернулися на Землю. Представник Каліфорнійського Технологічного Інституту заявив, що саме при кінці січня і на початку лютого найвигідніше було за допомогою радару комунікуватися з Марсом. На основі вислідів цього радарового контакту стверджено, що Марс має нерівну і гладку поверхню, подібно як і Земля. Радарові досліди над Марсом найлегше робити що 26 місяців а Меркурій можна досліджувати щочотири місяці. Радарові сиґнали йдуть із швидкістю світла — 186,000 миль на секунду. Крайова Космічна Адміністрація має в 1965-му році вислати попри Марса окрему кабіну - ракету з дослідними інструментами.

Митрополитові Сліпому призначено окреме мешкання у Ватикані

Рим. — З Ватикану повідомляють, що Митрополит Йосиф Сліпий, який був звільнений Совєтами із 18-літнього ув'язнення і який від часу свого прибуття до Риму в дні 10 лютого ц. р., перебував у монастирі оо. Василіян у Гроттаферрата, одержав нове окреме мешкання у Ватиканському Місті. В суботу 23 лютого ц. р. увечері Митрополита - Ісповідника перевезено до колишнього мешкання покійного кардинала Ніколя Канали у ватиканському будинку, що має назву „Мала палата Архиєрея". Цей будинок звернений до площі св. Марти, напроти бічного входу до Собору Святого Петра. Разом з Митрополитом переїхав на це мешкання призначений йому секретар і дві українські монахині, що будуть піклуватися про харчування Митрополита і втримування порядку в його мешканні. У зв'язку із переїздом Митрополита Сліпого до Ватикану, в церковних колах звертають увагу, що, не зважаючи на невідомі покищо інтенції Папи Івана XXIII у відношенні до Митрополита Сліпого, перенесення його до Ватикану мало б свідчити, що Папа задумує затримати Митрополита в Римі й евентуально надати йому якесь становище в Папській Курії — адміністрації Католицької Церкви.

Допомога ЗДА південній Азії — за вийнятком В'єтнаму — під знаком запиту

Вашингтон. — Надзвичайно впливова група сенаторів, під проводом лідера сенатської більшости Майка Менсфільда виготовила звідомлення про стан американської допомоги південно-азійським країнам, в якому поручає ступневе зменшування економічної допомоги різним тамошнім країнам, за вийнятком Південного В'єтнаму. Ця комісія, що складалась з 5-х осіб, підкреслила теперішній важкий стан Південного В'єтнаму, що в ньому шаліє війна проти комуністичних партизанів, і признала конечність підтримувати тамошні господарсько-соціяльні реформи і помагати країні. Зате звернено увагу, що в минулому році південна Азія коштувала Америці кругло 5 більйонів дол. і що замість 180 американських урядовців в тій частині світу в 1950 році — є там тепер 18.000 військового і цивільного персоналу. Комісія займалась допомогою В'єтнамові, Камбоджі, Ляосові, Бірмі, Сіямові, Маляям і Індонезії та окремо Індії. Признаючи трудну господарську й складну політичну ситуацію в країнах південної і південно-східньої Азії, сенатська комісія звернула увагу на непропорційний великий тягар, що його несуть ЗДА в порівнанні з іншими країнами вільного світу.

У Західній Німеччині актуалізується справа наступника Аденауера

Бонн. — Вся велика західньо-німецька преса щораз більше цікавиться питанням наступництва на становищі канцлера, коли з кінцем літа цього року має відійти 86-річний Конрад Аденауер у стан спочинку. На цю тему виринають різні плітки й нарождуються щораз нові кандидати. Однак найповажнішим посеред них є віце-канцлер і міністер народного господарства проф. Людвіґ Ерґард, дарма що сам Аденауер не любить його та неоднократно ставив під сумнів його кваліфікації на те становище. Людвіґ Ерґард є рішучим прихильником приступлення Британії до Спільного Господарського Ринку та ніби не дуже захоплюється тісним політичним союзом з Францією і в цих двох пунктах знаходить підтримку в соціял-демократів. Після великої перемоги соціял-демократів в західньо-берлінських виборах керівна Християнсько - демократична партія щораз більше рахується з можливістю, що прийдеться саме з соціял-демократами творити новий урядовий блок. Другий найповажнішим кандидатом на пост канцлера є міністер закордонних справ, раніше міністер внутрішніх справ д-р Шредер. Проте самі ці кандидати стримуються від будь - яких заяв, щоб нетактовними висловами не попсувати собі справи.

Перед Антверпією зударились два танкери — 22 особи згинули

Антверпія. — При в'їзді до голляндського порту Антверпії зударились два великі танкери: повний газоліни „Мірафльорес", що плив під панамським прапором з перської затоки до Антверпії, і порожній британський танкер „Абадеса". При зударі вибухла пожежа, в якій згинули 22 особи з танкера „Мірафльорес". Хоч ту пожежу на кораблі вдалося загасити, проте течія горіючої газоліни поплила океаном, а решту моряків з пошкодженого танкеру треба було відтіль забрати. Третій великий грецький танкер „Ліванос", який саме в тому часі випливав з порту, хотячи вминути місце катастрофи — попав на мілизну. З пристані багато людей були свідками тієї катастрофи.

ПІСЛЯ ЗЕМЛЕТРУСУ В ЛІБІЇ

Жінка із клунком врятованого майна виходить із румовищ зруйнованого сильним землетрусом дому в місцевості Ель Мар у Лібії. Внаслідок цього землетрусу згинуло за дотеперішніми підрахунками понад 300 осіб.

АМЕРИКА ПРОПОНУЄ КОНТРОЛЬНУ ЕКЗЕКУТИВУ НАД АТОМОВОЮ ЗБРОЄЮ

Брюссель. — З'єдинені Держави запропонують на Раді НАТО покликання до життя екзекутивну групу з 5-х держав, яка виконувала б функції Контрольної Ради, чи Контрольної Комісії над використанням атомової зброї, що її дістануть члени Атлянтійського пакту (НАТО). Рішення тієї екзекутивної групи держав були б подані до відома головнокомандуючому збройними силами НАТО, генералові Лайманові Лемніцерові, який в свою чергу видав би відповідні накази атомовим з'єднанням НАТО. Вони будуть складатись в першу чергу з атомово-підводних човнів з ракетами „Полярис", які з усіх винайдених дотепер бойових ракет з атомовими „головками" мають найдальший засяг, найбільшу цільність і найбільшу вогневу силу. Хто має становити ту 5-членну контрольну екзекутиву — покищо не відомо, але вважається за річ певну — твердять газети — що до тієї групи належатиме також Західня Німеччина. Всі постанови тієї екзекутивно-контрольної групи мають бути одноголосні, себто ЗДА застеріґають собі право „вета". За газетними вістками, ЗДА й Британія не дійшли в двосторонніх переговорах, ведених в останніх двох тижнях, до узгіднення всіх подробиць й рішили пред'явити ці справи на розгляд Ради НАТО. Для з'ясування цих справ членським державам Атлянтійського союзу президент Кеннеді делеґував досвідченого дипломата Лівінґстона Мерчанта, відкликавши його для цієї цілі з його еметитури. Мерчант роз'їздить тепер по европейських столицях. В Парижі він перевів в минулий понеділок довгі наради з американським амбасадором при НАТО, Томасом Фінлеттером. У зв'язку з цими справами перебуває тепер у Вашингтоні західньо - німецький міністер оборони Кай Уве фон Гассель, якого вітали при його приїзді до Пентаґону в минулий понеділок почесною ватою та 19-ма гарматніми стрілами з батерії, поставленої перед Пентаґоном. Німецького міністра вітали секретар оборони Роберт МекНамара й високі американські військовики. З кінцем цього тижня прибуде до Вашингтону в цій самій справі генеральний секретар НАТО Дірк Стікнер. Американський плян щодо контрольно - екзекутивної ради для атомової зброї НАТО стрічає — повідомляє преса — опозицію збоку Франції, яка ніби вважає, що той плян не реальний.

Між 6-ма західньо-европейськими країнами далі нема згоди

Брюссель. — На засіданні міністерської ради Европейської Економічної Спільноти, чи пак Спільного Господарського Ринку, що відбулось в понеділок 25-го лютого ц. р., виявилось яскраво знову, що між Францією з одного боку та п'ятьма іншими членами тієї західньо-европейської континентальної економічної організації існує незгода, започаткована через „вето" Франції проти прийняття Британії до тієї організації, зголошене в січні ц.р. Представник Франції амбасадор Жан Марк Беніє заявив, що міжпарляментарна унія тих країн, яка радила в Штрасбурґу в мин. місяці, не мала права апелювати до Ради Економічної Спільноти в справі прийняття Британії та що Франція в цій справі не змінила свого становища. Наче порядком відплати Франції за ту її впертість в справі, в якій 5 членських країн Европейської Економічної Спільноти стоять в опозиції до становища Франції, цих 5 держав відклали передбачену на те засідання ратифікацію умови про пов'язання 18-х африканських держав, колишніх французьких колоній із Европейською Економічною Спільнотою. Ця ратифікація потрібна Франції, щоб вона могла реалізувати рішення Спільноти асиґнувати 730 мільйонів долярів на господарську допомогу тим африканським країнам. Італія і Голляндія заявили, що вони взагалі не підпишуть тієї умови, поки в їх країнах не відбудуться парляментарні вибори. Таким чином між Францією і іншими західньо-европейськими країнами, включно з заприязненою з нею Західньою Німеччиною, відносини напружені.

В Сомалі тубільці демонстрували проти Америки

Моґадісчіо, Сомалі. — У столиці східньо - африканської країни Сомалі відбулись в минулому тижні кількаденні вуличні демонстрації, які дійшли до найбільшої натуги в минулу неділю. У сутичках з поліцією було кількадесять ранених. Насправді головне вістря демонстрацій зверталось проти Британії у зв'язку з спором за кусень території у кордонній смузі біля Кенії, яка все ще є під британським управлінням. Сомалі, що було поділене між британську, французьку й італійську колонії, частини, дістало самостійність 1-го липня 1960 року, але сомальський уряд має територіяльні претенсії до частини британської Кенії та до частини Етіопії. Тому, що ЗДА помагають видатно Етіопії і що сомальцям відомо, що ЗДА, Британія і Франція становлять три головні західні держави, то сомальські демонстранти звертались проти амбасад усіх названих держав. Зокрема, перед американською амбасадою понищено багато автомобілів та здемольовано теж домівки різних американських станиць.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді просить Конґрес** прийняти закон про боротьбу проти занечищеного повітря, яке, як стверджують нові досліди, спричиняє недуги серця і недуги віддихових органів. Сенатор демократ із Ню Джерзі Гаррісон А. Вілліямс гаряче підтримував той законопроєкт, який має поліпшити стан здоров'я в цій країні.

● **Республіканці в Сенаті** почали кампанію за те, щоб ті американські вояки, які беруть участь в так званій холодній війні, мали ті всі привілеї, з яких користають ветерани другої світової війни і війни в Кореї. Сенатор Солтонстол заявив, що американські вояки тратять життя або здоров'я в холодній війні, як колись їхні колеґи гинули в гарячій війні.

● **Уряд Публічного Здоров'я повідомляє**, що вже вдалося випродукувати вакцину з живими і мертвими вірусами, якою за кілька місяців зачнуть щепити проти кору. Вже друкується інформацію про те, як треба буде вживати цієї вакцини. У ЗДА коло 500 осіб річно вмирає від кору, головним чином внаслідок різних комплікацій (як запалення). Це є вдвоє більше, як вмирає тепер від поліо.

● **Опитування Департаменту Праці виявили**, що найбільші прибутки мають родини в Бостоні, бо пересічно в році по 8.008 дол. Але Бостон стоїть на першому місці і щодо видатків на культурні потреби — по 220 дол. річно.

● **Треба сподіватися нового політичного наступу Москви** проти Берліну — заявив американський ґенерал Лушіюс Клей в інтерв'ю, що його дав гамбурґському журналові „Дер Шпіґель". Ген. Клей, який був колись американським військовим комісарем в Німеччині та Берліні, є тепер усе ще дорадником през. Кеннеді в справах Берліну.

● **Освічені провідники негритянського населення** в дільниці Гарлем в Ню Йорку осуджують діяльність негритянського конґресмена Адама Клейтона Павела, який занедбує свої обов'язки та затруднює свою жінку в своїм бюрі з великою платнею. Але маси мурinських виборців його підтримують як свого оборонця. Павел бореться в Конґресі проти різних надужить тим, що, мовляв, його критикують тому, що він чорний...

У СВІТІ

● **У Міляно** (Медіоляні) в Італії, від близько двох тижнів забарикадувались у викладових університетських залях студенти архітектури і не хочуть допустити професорів до викладів, вимагаючи, щоб іспити були... загострені і вимоги до студентів стали вищими, як досі. Студенти протестують проти застарілих метод навчання в італійських високих школах.

● **До Західньої Німеччини** втекла в минулу суботу група 13-ро німців із прикордонної місцевости Безекендорф. Це були дві родини, в тому числі четверо дітей. Перевів їх серед тріскучого морозу через кордон східньо - німецький кордонний поліцист, що був заручений з одною з доньок цих родин.

● **Московська „Правда"** передрукувала в цілості заяву північно - в'єтнамських комуністів, що солідаризуються з Москвою в її спорі з Пейпінґом, але твердять, що „єдність між комуністичними партіями Совєтського Союзу і Китаю є базою для єдности цілого соціялістичного табору".

● **Італійська комуністична партія** запропонувала своє посередництво у спорі між совєтськими та китайськими комуністами. Вона пропонує скликання міжнародної конференції всіх комуністичних партій світу для цієї справи, але передтим перевести — при допомозі італійських комуністів — докладні переговори, які ґарантували б успіх на повному комуністичному збіговищі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Поширення атомової зброї

Цією справою широкий загал в світі не дуже цікавиться з двох причин: сам характер ядрової зброї все ще відомий і доступний тільки розмірно вузькому колу фахівців та науковців із ділянки військової технології, а далі й тому, що відомості про те, хто саме у світі розпоряджає чи внедовзі має розпоряджати атомовою зброєю та якою саме — все ще дуже скупі. Загальновідомо лише те, що „атомовий клюб" становлять тільки три великодержави — ЗДА, СССР і Британія. Але від часу, коли Америка втратила атомовий монополь, раз-у-раз можна чути, що анахронічним є американський закон, який забороняє ділитися відомостями про продукцію атомової енергії для військових цілей з тими союзними державами, які самі не здобули тих відомостей в достатній мірі власними дослідами. Тому Франція власними силами хоче здобути атомову зброю. Вона відкинула також пропозицію ЗДА й Британії приєднатись до їхнього так званого пакту Нессо з 20-го грудня минулого року про створення багаточленної атомової потуги в рамцях Атлантійського пакту (НАТО).

Подробиці того домовлення між президентом Кеннеді і британським прем'єром Мекміллоном з грудня минулого року по нинішній день не оприлюднені та й — за газетними твердженнями — в Нессо на Багамах взагалі устійнено тільки принцип, а спосіб його реалізації знаходиться щойно в стадії довірочних розмов — між ЗДА й Британією та іншими членами НАТО. ЗДА будімто рішили передати під командування збройних сил НАТО три підводні атомові човни з ракетами „Поляріс", що будуть стаціонувати в обширі Середземного моря, а Англія - своє летунство, узброєне атомовими бомбами. Найважчою є проблема відповідальности за атомову зброю. Коли вона підлягатиме командуванню НАТО, то - практично — буде під контролею американського генерала, залежного від президента ЗДА. Саме тому Франція не хоче прийняти того принципу, щоб не позбутись суверенного права розпоряджатись своєю атомовою зброєю. З другого боку, американські й британські керівні кола є проти того, щоб на „язичку атомової зброї" лежало постійно аж 15 пальців — держав - членів НАТО. Деякі з тих держав самі відмовляються від атомової зброї. Інші ж — з престижевих причин і з причин військової доцільности — погоджуються на найвищу відповідальність Америки в цій справі, але хочуть мати атомову зброю для різних родів своїх збройних сил в організаційних рямцях НАТО.

У цій справі саме минулої неділі прибув до ЗДА й відбуває тепер наради у Вашингтоні західньонімецький міністер оборони Кай-Уве фон Гассель. Але справа ця не тільки військового характеру, а ще більше — політичного. Ось, наприклад, два тижні тому в Канаді постала криза уряду, розпущено парлямент і розписано нові вибори внаслідок спору, що постав у зв'язку з атомовим узброєнням канадійського летунства. Москва пильно стежить за всім цим. Вона відразу накинулась на згаданий вгорі Нессо - пакт і не залишає сумніву, що узброєння атомовою зброєю нової західньонімецької армії — це для неї, Москви, кістка в горлі. Ті західні кола, які не хочуть „дразнити" Хрущова і загострювати міжнародну ситуацію, є проти поширювання „атомового клюбу", зокрема проти атомової зброї для Німеччини. Водночас — неможливо легковажити Німеччини, коли вона вже нині має армію, найсильнішу з усіх армій европейських держав - членів НАТО. Тому це речі складні, трудні й делікатні. Їх вирішуться з виключенням публічної дискусії і широкої уваги, але вони мають найбільше значення для висліду змагань між Сходом і Заходом.

Невдалий конкурс

У зв'язку з постановою совєтського уряду побудувати, врешті, пам'ятник Шевченкові також і в Москві, нібито для відзначення 150-річчя з дня його народження, Міністерство культури СССР та Спілки художників і архітектів СССР проголосили були наприкінці минулого року конкурс на найкращий проєкт цього пам'ятника. За порівняно короткий час на розгляд жюрі, до якого входили видатні мистці Совєтського Союзу й інших совєтських республік, надійшло 33 проєкти, між ними 17 з України, і вже в половині січня відбулася їх виставка. Якщо судити з фотографій, ціла виставка та окремі експоновані скульптури нічого надзвичайного не представляють. Більшість авторів надіслали на конкурс погруддя Шевченка, придатні хіба для виставлення в якійсь викладовій чи бібліотечній залі. Кілька скульпторів показали Шевченка в сидячій позі, кілька в стоячій. Є й така композиція: велетенська бандура з маленькою постаттю Шевченка, тож просто не знати, чи це має бути пам'ятник музичному інструментові чи Поетові. Привертає увагу однаєдина скульптура: постать Шевченка в розвіяному плащі. Коли судити з фотографій, то тільки вона й заслуговує на відзначення.

Встановивши на так загальну сірість виставлених проєктів, як факт, що більшість проєктів надіслано з України, визначене Міністерством культури і Спілками художників та архітектів „всесоюзне жюрі" вирішило не признавати першої нагороди нікому. Найкращому ж проєктові, підписаному девізою „Колос" і теж надісланому з України, признано тільки другу нагороду. Як виявилось згодом, авторами цього проєкту, що його можна назвати „Шевченко на скелі", є група молодих київських скульпторів, учнів професора Київського художнього інституту Михайла Гр. Лисенка — Михайло Грицюк, Анатолій Фуженко, Юлій Сінкевич та архітект Андрій Сцинарів. Крім цієї другої нагороди, призначено ще кілька третіх, так званих заохочувальних премій, що їх одержали українські скульптори.

Вислід конкурсу виявив повну неспроможність чужосторонніх, значить, московських та інших скульпторів збагнути велич і духовість українського Поета і дати пам'ятник адекватний силі й вогневі його слова. Ще найкраще до свого завдання підійшли українські скульптори, для яких творчість Шевченка близька й рідна. Другим показовим моментом є те, що спромоглися дати найкращий проєкт пам'ятника Шевченкові не „заслужені" майстри скульптурного мистецтва, духово понівечені тиском комуністичного режиму, але молоді мистці, які не зазнали „благодійних" впливів „культу особи". Показовим також є факт, що серед нагороджених мистців є один, що виріс і вчився скульптурного мистецтва у вільному світі, а саме — перший із співавторів проєкту — 33-літній Михайло Грицюк, який щойно 1955-го року прибув з Арґентини на Україну.

Друкована українською мовою совєтська преса в Україні визначає признання другої нагороди, як успіх українських скульпторів, як їхню перемогу в конкурсі проєктів на збудування пам'ятника Шевченкові в Москві. Проте, про перемогу можна було б говорити тоді, коли б молоді українські скульптори, автори проєкту, поданого під девізою „Колос", одержали першу, належну їм нагороду. Цього не було, і тому про перемогу українських скульпторів немає мови. Тим більше, що непризнання першої нагороди дасть можливість московським проєктодавцям відкласти взагалі справу побудування пам'ятника Шевченкові у Москві, що її почали вони реалізувати тільки під тиском заходів української спільноти у вільному світі для побудування достойного пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні.

ЧЕРГОВИЙ АТЕНТАТ НА ДЕ ҐОЛЯ

Париж. — Досі викрито вісім атентатів на де Ґоля, але виконано справді тільки два. І всі говорять про якусь „логіку" в чергуванні їх. Коли минулого року відбувався процес змовників, що пробували вбити голову держави у Понт сюр Сен, тоді саме відбувся атентат в Пті Клямар. Тепер судять з великим шумом, що його зчиняє оборона, атентатників з Пті Клямар, і саме тепер викрито чергову змову, якої не проведено в життя.

Ще в кінці січня поліція дістала відомості про те, що атентат на ген. де Ґоля має бути виконаний під час його відвідин Військової Академії в Парижі. Атентатник мав стріляти з вікна будинку Академії із снайперівської рушниці. Поліція мала кілька прізвищ змовників і рішила за ними слідкувати, поки не викриє всієї змовницької мережі. Та де Ґоль відмовився відкладати візиту в Академії, тож годі було залишити змовників на волі.

Але, як поліція і знала, арештовано тільки посередню ланку змовників. Лише тих, що давали притулок справжнім змовникам. Головний організатор, Ватен, що організував невдалий атентат у Пті Клямар, втік до Еспанії, а решта боївки розсипалася по всій Франції, частина напевно також втекла закордон. Виявилося, що із арештованих п'яти осіб три непричетні до змови, а дві — один старшина й одна жінка, викладачка англійської мови в Академії — призналися до участи в підготові атентату, що мав відбутися 15-го лютого, але в останній хвилині був відкликаний Ватеном, бо той дістав відомості, що мала місце — „всипа".

Сьогодні нема найменшого сумніву, що атентат готували таки члени ОАС, приналежні до так званої Третьої Місії, яка свого часу виконувала бомбові замахи в Парижі й усій Франції, яка потім готувала не один атентат на де Ґоля. Виявляється, що крайні праві таки не бачать іншого виходу з ситуації, як убивство де Ґоля.

Один із визначних провідників підпілля ОАС, колишній полковник Арґу, що переховується в Тиролі, дав цими днями інтерв'ю для австрійського щоденника „Ді Прессе", в якому заявив, що де Ґоль мусить згинути, бо інакше „годі врятувати Францію". Він твердить, що смерть де Ґоля відразу розв'язала б всі міжнародні й внутрішні трудноці, привернула б єдність французької нації, розірваної у висліді альжирської справи і т. п. Як легко було б осягнути внутрішню єдність у Франції і договоритися з союзниками, коли б до влади прийшли шовіністи й боївкарі з ОАС — легко собі уявити...

Але крайні праві ніяк не заспокоюються. Їхньою опорою далі залишаються кадрові старшини армії, альжирські боївкарі та всякого роду дезертири. Нитки потягають різні амбіціонери, починаючи від Бідо. Усі вони називають себе антикомуністами і в ім'я боротьби з комунізмом висувають питання ревізії Евіянського договору, щоб врятувати для вільного світу бази в Африці. Говориться навіть, що вони мають зв'язки з американськими реакційними колами, що мають щось спільного з Бирч Сосайті... Але годі собі уявити, щоб практичні американці витрачали гроші на заперечення альжирської самостійности, бо і як скасувати державу? А крім того — хто з мільйонерів Тексасу вважає Альжир взагалі якоюсь важливою справою?

Чому раптом тепер нова спроба вбити де Ґоля? Не можна собі цього пояснити інакше, як жестом розпачу. Поминаючи об'єктивні дані, до яких належить певна непопулярність де Ґоля в зовнішньому світі, що видається змовникам пригожою обставиною, — вони кидаються на генерала у відруху самооборони. У Франції бо відбуваються ввесь час арешти запідозрених у приналежності до ОАС. Альжирських переселенців поліція щораз більше вивчає, щораз більше просякає в їхні кола й тому щораз легше їх викривати.

А крім того так звані активісти відчувають, що ґрунт усувається їм з-під ніг. Колись була психологічна передумова: були ще люди, що вірили в заломання Альжиру. Тепер у це повірити важко, бо ось і Франція, нарешті, виповнює конкретним змістом Евіянський договір, і ЗДА дали поважну допомогу молодій державі, і сама та держава починає організуватися. Хто з тих активістів повірить що зможе повернутися до Альжиру на білому коні?

Альжирські переселенці, які ще півроку тому були резервуаром атентатників, починають вростати в ґрунт, починають влаштовуватися, і авантурництво цікавить їх щораз менше. Але чи не найважливіше те, що де Ґоль починає добиратися до своїх противників і до самої верхівки, яка перебуває в Еспанії. Ось останнього тижня еспанська поліція заарештувала 9 визначних членів ОАС, між ними й відомого колишнього полковника Ґарда, і має вислати їх до Південної Америки, щоб мати спокій з Францією, з якою у неї, нарешті, наладнуються справді добросусідські відносини.

А Франкові ці добросусідські відносини потрібні, бо йому треба закінчити добре започатковану господарську відбудову країни, треба взагалі стабілізації, бо час йому думати про уступлення чи й про смерть. А що справжнього заступника вожді звичайно не мають, то йому треба завести якнайліпший порядок, неможливий без стабільних відносин із сусідами. Для таких відносин з Францією треба припинити діяльність правої опозиції де Ґоля. Франція не підтримує лівої опозиції, тож Франко зобов'язаний до взаємности.

Через кілька днів після викриття підготови чергового атентату, в Тульоні і в Бордо вибухли бомби, щодо яких нема сумніву, що їх підклали члени ОАС. В Барсельоні, в Еспанії, вибухла бомба перед дверима французького консуляту. Дехто побоюється, що це відновлення терору ОАС, який свого часу завдав багато клопотів французькій поліції і спричинив багато невинних жертв. Хвиля терору ОАС не виключена, хоч годі собі уявити, щоб, після стількох невдач, після втрати альжирської бази й будь-якої перспективи, ця хвиля могла дорівняти колишній.

У Франції взагалі нема революційного клімату. Навіть комуністи пішли на тактику шукання союзників, на опортунізм, на співіснування, розуміючи, що зріст добробуту виключає революційне кипіння. Навіть припинилися вигуки „ЮС ґо говм!", що є дійсною новиною у Франції. Але про це черговим разом, бо ця тема вимагає окремого розгляду.

О. Д-вич

Б. Галайчук

ЧОМУ САМЕ ВЕНЕСУЕЛЯ?

Буенос Айрес. — Секвестр португальського корабля — „Санта Марія" — приніс, як наслідок, людські жертви, наразив на небезпеку здоров'я, а може й життя, соток пасажирів і тому викликав осуд публічної опінії, принаймні у вільному світі. Але секвестратори мали за собою поважну облегшуючу обставину. Можна мати такий чи інший погляд на режим Салязара, але немає сумніву, що 30 років тому Португалія могла змагатися за першенство серед економічно недорозвинених країн, і що португальський державний скарб, а вслід за тим і державна адміністрація — у метрополії, а зокрема в колоніях, — були справжньою карикатурою. Та після 30-ох років існування твердого Салязарового режиму Португалія — це вже повновартісна модерна держава, досить сильна, щоб вести самостійну політику; це остання — поза Совєтською Росією — колоніяльна держава, яка кидає виклик усьому світові, відмовляючись від емансипації своїх колоній. Але всі ті блискучі осяги не присолоджують факту, що Португалія не є демократичною державою, що опозиція не має там змоги вільного вияву, і тому має причину реаґувати проти того стану спектакулярними протестами.

Пригадуємо цей сенсаційний інцидент тому, що на його тлі зможемо вповні оцінити недавній секвестр „Анзоатеґі". Шляхом порівняння з'ясуємо собі мотив секвестру і спитаємо, чому такого роду акція звернена саме проти Венесуелі.

Немає сумнів, — хоч комуністи це заперечують, — що Венесуеля, кінець-кінцем, демократична держава, де влада знаходиться в руках президента й конґресу, вибраного у вільних виборах, де шанують запевнені конституцією громадські вольності, в тому числі й свободу преси. Ті вольності обмежені лише у відношенні до комуністів та одної контрольованої ними партії, які відмовляють леґальности теперішньому урядові, твердячи, що Венесуеля поневолена Америкою і кермована президентом „квіслінґівського типу"; які проголосили проти того уряду „визвольну війну", одверто закликаючи населення до революції та ведучи субверсійну й терористичну акцію. Шляхом тої акції — до якої належить і секвестр корабля — комуністи зуміли підтяти кредит Венесуелі, спровокувавши відплив капіталів не лише чужих але й місцевих; таким способом хочуть вони зруйнувати венесуельську економіку і спричинити безробіття, пхаючи робітництво на барикади.

Я провів у венесуельській столиці не цілий тиждень під час світового конґресу християнсько - демократичної молоді, з незвичайно цікавими можливостями: шляхом розмов з латиноамериканськими, африканськими та европейськими делеґатами зглибити суть найцікавішої проблеми Латинської Америки, спорідненої релігійно й культурно із Заходом, але економічно - соціяльним рівнем з афро - азійським „третім світом", і тому завішеної між окциденталізмом та невтралізмом. Тому не міг присвятити більше часу виключно венесуельським справам, не мав часу шукати контактів з правою опозицією, щоб „вислухати, що говорить друга сторона".

Ширше говорив лише з одною людиною з-поза проурядової християнської демократії — поважним правником, якого пізнав у 1960-му році на конґресі в Гамбурзі — опісля з одною українкою, інтеліґенткою, яка довший час жила у Каракасі і недавно переїхала до Буенос Айресу. Обоє оцінювали соціяльну політику Бетанкура критично, хоч не вороже; і обоє потвердили опінію християнських демократів про сенс комуністичного терору. Християнські демократи обурені егоїзмом та трусливістю місцевої фінансієри, яка, замість прийняти комуністичний виклик і звести „послєдній, рєшительний бой" за батьківщину, льокують свої капітали в ЗДА, Канаді та в Західній Европі і таким способом, знекровлюючи народне господарство, облегшують комуністам завдання. Професор не погоджувався з цим осудом, вважаючи, що фінансист — це з своєї природи скоріше „гомо економікус", ніж романтичний герой, а українка твердила, що панікерська реакція венесуельської буржуазії оправдана атмосферою небезпеки. Венесуелець та українка розходились з християнськими демократами в моральній оцінці венесуельської фінансієри, але не венесуельських комуністів: бо немає сумніву, що втеча капіталів, місцевих і чужих, з Венесуелі спричинена виключно атмосферою непевности, викликаною комуністичним терором; і що лише другорядну ролю відіграє тут пропаґанда правої опозиції, яка представляє Бетанкура, як замаскованого комуніста.

Недавній підпал великого американського промислового закладу це доволі переконлива осторога для американських капіталістів, а далі й для інших, чужих та своїх. А авантюрницькі кола, які ідуть на велике ризико, компенсуючи його головокружними відсотками від вкладеного капіталу, не мають чого шукати у Венесуелі де, після Бетанкурових соціяльних реформ, національна рента мусить бути справедливо розподілювана між капіталом і працею.

З другого боку, капіталіст, чужий чи свій, боїться, що коли його капіталовклад не буде пошкоджений або й знищений саботажем, то скорше чи пізніше перейде на власність держави. Одні бояться, що одного дня президент Бетанкур зробить те саме, що Кастро, тобто „висповідається", що він завжди був марксистом - ленінцем, але не має причини далі грати у піжмурки, бо, мовляв, прийшла вже пора проголосити Венесуельську Соціялістичну Республіку.

Хоч ця „валєнродівська" теза походить від правої опозиції, її, правдоподібно, підсилюють дискретно, шептаною пропаґандою комуністи, бо користь з неї очевидна. Хоч вона не надто переконлива, комуністи намагаються закоренити переконання, що Венесуеля може стати соціялістичною республікою іншим, реальнішим шляхом, згідним з клясичною програмою марксизму - ленінізму: збройною боротьбою венесуельського пролетаріяту. А що згаданий пролетаріят до тої боротьби не надто похопний, виручають його інші кола, з вищим рівнем „клясової свідомости": комуністичні ячейки серед офіцерів, зокрема морських, та скомунізована частина студентства. Старшини мусять, очевидно, діяти в глибокій конспірації, і тому можуть дозволити собі лише вряди-годи на виступ, але зате на спектакулярний; завданням студентів є систематична акція.

Протягом одного місяця вибухли два, керовані комуністами, путчі морської піхоти: спершу в Курупано, опісля в Пуерто Кавелльо; після недовгих, але завзятих боїв урядові війська перемогли ворога, тобто частини морської піхоти під командою старшин комуністів та повстанчі частини, зорганізовані комуністичним підпіллям. Але де певність, що з таким самим вислідом не скінчиться остаточно й третя, четверта, п'ята, десята спроба? І що комуністи будуть переможені після кількогодинних чи хоча б кількаденних боїв, а не після затяжної громадянської війни і, тим самим, після знищення венесуельського промислу, а саме такого „запального", як нафтовий?

Тим більше, що такі путчі, в Курупано чи в Пуерто Кавелльо, розростаються до непропорційних розмірів в очах людини, неознайомленої з латиноамериканськими, зокрема з венесуельськими умовинами. Хоч знаємо техніку латиноамериканських путчів не від сьогодня, ми збагнули суть їхнього венесуельського видання завдяки винятково корисним обставинам: причаливши на каракаському летунському майдані 8 травня, себто ледве через 4 дні після вибуху путчу в Курупано, ми мали змогу приглянутися з близької перспективи тому цікавому клінічному випадкові і заналізувати його в світлі пресових коментарів, комунікату міністра внутрішніх справ, дебат у місцевому парляменті і, зокрема, у світлі доповідей, виголошених на конґресі християнсько - демократичними міністрами, дискусій після тих доповідей та балачок з місцеви-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ПОПРАВКА

В статті В. С-ко „Альманах Слово" (замість рецензії), друкованій в „Свободі" 21 і 23 лютого ц. р., через недогляд випав уступ із згадкою про вірш Володимира Біляєва „Зустріч" (слова на аркуші).

Федір Дудко

ГЛУМ

ОПОВІДАННЯ

(2)

Ну, що — хіба вони не вгадали! Відразу видно, що галичанин... По розмові чути... Значить, і галичани є?.. Що, що? Чернігівці, полтавці і галичани? Вони надзвичайно симпатичні, ці галичани... Тільки що той... трохи, знаєте, смішні з цими — як то, Зіночко? — з тими своїми: преціж... пор'ядок... чейже... домів...

Сиротюк слухає, мовчить, усміхається. Йому приємно: він також галичанин, він з-під Стрия, родом, але його не пізнають по мові, його за придніпрянця приймають. За рік, — що він у війську на Україні, — він так знаддніпрянився, що по ньому вже не пізнати „галичмена"... Він задоволений...

Однак... — го-го! — вже третя година!.. Йому дуже прикро, що він стурбував цілий дім, але... Що?.. Ну, це тільки так, з чемности говориться!.. Непрошений гість гірш за татарина, кажуть... Ні? Ну, це йому дуже мило чути... Так? Також в українському війську?.. Щось не пригадує... Ага... Ну, він перепрошує... Завтра? О, завтра безперечно він їхній ще гість... Вони ще поговорять... До речі — який завтра день?!.. Вівторок?.. Ага, сорок мучеників позавтра... Ну, на добра ніч!...

∴

Ні, це щось дивне! То без передиху все насідали, а тепер навіть у стичність не приходять. Цілий день без єдиного стрілу. Це добре. Сотня трохи відпочине, отямиться від тижневого невпинного відступу. От тільки... Ні, за великої війни того ніколи не було... Був страшний, правда, непорядок при відступі, було безладдя, як завжди при відворотах, але зв'язки все ж були... А тут — чорт-зна-що! Треба сказати Каратницькому, щоб послав до Богданівки розвідати, чи не там часом 8-ма сотня... Ах, нема нічого гіршого, як відступ при таких умовах!..

Сиротюк виходить на подвір'я.

Е-е, весна таки не на жарт взялася за роботу! Вже й льодку нема, що вчора перед порогом був... Он тільки там, коло криниці, острівець льоду ще сховався... Вже й пуп'яхи на деревах починають бубнявіти... На дощ ніби збирається...

З подвір'я видно стару присадкувату трибанну церкву, а вбік од церкви, через дорогу, великий панський парк з білим будинком посередині. Високі стрункі тополі з голими вітками навколо парку — зовсім, як повтикані в землю віники. Широкий став з-поза чорних стовбурів сірою крицею блищить.

Ні, він навіть радий, що не попав на панський двір. Тут куди затишніш... Не любить він цих пишних буцімних панських дворів... А перейтися парком усе ж цікаво. Он якусь круглу ротонду на білих колонах видно поза деревами... Треба б котрусь із панночок попросити...

На вулиці стрілець Паляниця — веде до батюшиної криниці коней напувати. Здоровий козарлюга — чистий тобі полтавець. Так і тхне від нього пахом свіжого дьогтю і жирного полтавського степового чорнозему.

— Ну, що там, Паляниці, як справи?

— А все в порядку, пане четарю!

Блищать на сонці білі, як вапно, молоді зуби.

— Відпочили трохи хлопці, га?

— О, ще б так хоч з пару днів, пане четарю... А там і цілий тиждень відступати можна...

Веселе смугляве обличча Паляничине з карими очима, з чорними, немов смолою намазаними, бровами, з русявими вусиками поверх пунсових вуст — дихає молодецтвом, здоров'ям. Аполон! Справжній тобі український Аполон, чорт візьми!

Сиротюк дивиться на його міцну струнку постать, на міцні рухи дужих козацьких рук, якими він витягає цебер з криниці, і пригадується йому, як жартують з Паляниці стрільці:

— Ну, брате, ні один кацап тебе по прізвищу не назве — язика зломить: Паляніца, Паланіца... Спеціяльно, брате, тебе для сміху в полон би до них...

Виходить на подвір'я Ніночка. Повновида, рожева, кучерява — зовсім серафимчик. Запримічує Сиротюка, весело, напрогою, як у гусині, ходою наближається до нього.

— Весна, пане сотнику... І охота вам воювати в таку пору!..

Підходить до воріт, кладе руки на верхню дошку паркана і дивиться через дорогу на парк.

— Гляньте но, як весна заходилася... Га?.. Ходімо до парку, пане сотнику, гарно там...

Сиротюк оглядає зверхи її кругленьку, як божа коровка, постать, бачить, як вона налягає повними грудьми на паркан, бачить, як туго визирає на голій шийці з-під блюзки таємничий трикутник, і відвертається.

— В парк? А чий це парк?

— Графа Собанського... Старий граф того року перед Великоднем помер, а молоді графи восени до Польщі повтікали...

— Ага... І економія тут є?

— А он, за парком... Бачите он — черепичані покрівлі на полі видко...

— Так, так... Що ж, перейтися можна... Ходім...

∴

Середа. Сорок мучеників. Жабокричани святкують — вийшли з церкви, порозходилися по садках і левадах, посідали на призьбах, на колодді, гріються, балакають.

Ну, сорок чи не сорок, а овес із панського шпихліра вивезти все ж треба. Щоб не трапилося так, як там колись, під Житомиром. Трохи коні не попухли з голоду, а овес однаково пропав...

— Каратницький!

— Слухаю, пане четар!

— Ми виступаємо... На Улашківці... Сотня з тобою, а мені вісім стрільців відряди і чотири підводи до панського шпихлıра...

— Так єст, пане четар...

— Шнел-ль!

— Слухаю, пане четар...

Бадьоро, весело вирушає на Улашківці сотня січовиків із Жабокрич. Четар Сиротюк стоїть коло наладованих вівсом возів на фільварку, дивиться, як переїздить греблею його сотня, і віддає наказ:

— Ну, вирушай, Паляниці, а я заскочу тільки до отця попрощатися. Варенику, коли переїжджатимете повз священичий двір, зайдем до мене, скажеш.., Ну, гайда!

— Слухаю, пане четарю!

Тихо. Урочисто тихо. Весело блискає сонечко по калюжах, на воді у ровах. Радісно пташки щебечуть. Весна.

Сиротюк тисне острогами свого буланого і стрілою летить до батюшиної оселі. Ніночка із Зіночкою коло воріт стоять, визирають.

Сиротюк злазить з коня, прощається...

Сиротюк стоїть у покої, допиває молоко. Ніночка із Зіночкою в суміжній хаті клопочуться — щось на дорогу йому готують. І нащо це все?! Чується в сінях тиха хода кількох людей, заходять до покою...

Ага, це Вареник по нього!.. Ну, треба подякувати милим господарям за гостину і...

ЧОМУ САМЕ ВЕНЕСУЕЛЯ?

(Закінчення з стор 2-ої)

ми християнсько - демократичними провідниками. І тому нам ясно, що бунт венесуельської морської піхоти зовсім не був впливом поглядів більшости чи хоча б поважної частини старшин чи вояків, а був лише вислідом застосування відповідної техніки нечисленної комуністичної ячейки, яка зуміла інфільтруватися до старшинського корпусу і, завдяки суворій конспірації, перетривати всі чистки. Віримо, що було це ясне також у верхівці Волл Стріту, але сумніваємося, чи й американські провінційні банкові кола мали змогу оцінити справжні розміри венесуельських путчів та небезпеку, що з них випливала.

Два минулорічні випадки припадають поволі порохом забуття, третій ледве чи вдасться здійснити. Зусилля комуністів, інфільтрованих серед венесуельського офіцерства, пішли б намарне, якби не були експлуатувані систематичною психологічною акцією, яка втримує відповідну „температуру", викликану спектакулярними подіями. Іншими словами: якби серед Каракасу, близько перехрестя найбільших комунікаційних артерій, не розташувався ультрамодерний „кемпус" Центрального Університету Венесуелі; якби поземелля того кемпусу — гора та грубі залізобетонові стіни деяких будинків — не підходило до оборони; якби серед венесуельського студентства не було поважного відсотка ідейних комуністів та платних функціонарів. В одному з таких будинків комуністи вряди - годи забарикадовуються і відкривають скорострільний огонь. Справа могла б бути негайно ліквідована поліцією, а то й військом, коли б не екстериторіяльність святині науки, якої міцно тримається університетська влада у безкритичній пошані до інституції, вкритої патиною европейської традиції сторіч. І та справа не набрала б широкого розголосу, якби не жадібні сенсації журналісти, які обсервують „театр воєнних операцій" з віядукту, що проходить недалеко кемпусу.

Але стрілянину в університеті годі, кінець-кінцем, улаштовувати надто часто, і тому приходиться комуністам вживати третьої техніки психологічної війни: майже кожної ночі можна чути стрілянину на венесуельських передмістях. Шукаючи порушників нічного спокою, поліція потрапила на дітей, які гралися паперовими тасьмами з капслями, розміщеними у малій віддалі, які, запалюючись одна по одній, робили враження скорострільної пальби; незабаром зробила подібне відкриття на інших передмістях.

Увсіх випадках діти дістали забавку від „якогось пана". Виходить, що був це той самий комуніст, який мобілізував Богу духа винних дітей для психологічної війни.

Як бачимо, секвестр венесуельського вантажного корабля, — це лише одна ланка у затяжній психологічній війні, мета якої ясна: спричинити відплив капіталів, ступневу ліквідацію підприємств, безробіття; холодно запляновавий і вперто здійснюваний процес, у висліді якого країна мала б „дозріти до пролетарської революції".

Чому саме Венесуеля втішається таким піклуванням світового комунізму — на це існують різні пояснення. Це розмірно простора країна, що лежить близько Куби, країна, де — у противенстві до Мехіко — режим ще не вспів сконсолідуватись після довгої диктатури. Країна досить багата, щоб місцевий комуністичний режим не потребував субвенцій з Москви, а, навпаки, служив Москві, як нова дійна корова; завдяки велетенській нафтовій продукції, венесуельська рента на душу населення вже давно перегнала Арґентину, яка традиційно була найвища в Латинській Америці. Венесуеля — один з головних доставців для ЗДА, тобто і для американських збройних сил; з огляду на географічне положення, куди певніший доставець стратегічного палива, ніж Близький Схід.

● Північна Кароляйна признала почесне громадянство колишньому англійському прем'єрові Вінстонові Черчиллеві. Мати сера Черчилла була американкою. Подібний закон плянує прийняти і стейт Теннессі.

Свято 22-го Січня в Рочестері, Н. Й.

Заходом Укр. Конгрес. Комітету, Відділ у Рачестері, Н. Й., відбулося в неділю 27-го січня в Укр. Амер. Клюбі Свято 22-го Січня. Після відспівання амер. гимну п-ною П. Якимишин свято відкрив голова Відділу адв. В. Андрушин і поінформував приявних про відвідини делеґації Відділу УКК в мейора міста Рачестеру в справі проголошення „Українського Дня" і вивішення українського прапору в дні 22-го січня, що й було тоді передане місцевою телевізійною станцією. Голова Відділу п. Андрушин відчитав теж привітальну телеграму сен. Кітінґа та листа конґр. Гортона.

Добре опрацьовану промову виголосив мґр. М. Оглюк. — Окрасою свята був виступ п. Галини Колодуб-Тимочко, яка проспівала при форт. супроводі п-ни Люби Цегельської три пісні: „Подайте вістоньку". — Олесь - Євсевський, „Моя Україна" — Іленський і „Вже сходить зоря вечоровая", — Марунець - Левтова.

З декламаціями виступали п-на Зеня Дідошак (Пласт) „Вірш про от. Петлюру" — А. Тарнавський і Ганя Рйогока (СУМ) „Ніби сниться" Р. Купчинський. Декляматорки в повному вив'язалися зі свого завдання. Хор „Сурма" проспівав три пісні „Задзвенімо" — Воробкевич, „Гей злітались орли" — Лисенко — обр. О. Садовського і „Думу про Нечая" — Кошиць.

Своїм черговим виступом хор доказав, що під мист. керівництвом інж. Я. Матковського осягає гарні успіхи. Свято закінчено українським гимном, який співали всі.

Мистецьким удекоруванням сцени зайнявся п. Е. Загачевський.

Г. С.

Листопадові Роковини в Честері, Па.

4 листопада 1962 року Українська Православна Парафія при Церкві Успіння Пречистої Діви Марії в Честері Па., влаштувала Листопадове Свято в залі Українсько-Американського Народного Дому. Програму Свята виконав Церковний Хор під орудою інж. С. Шевченка. О год. 4-ій по полудні відслужено вдячний молебен в намірению Українського Народу та його Героїв в українській православні і й церкві Успіння Пречистої Діви Марії, а потім Жалібну Панахиду за всіх, хто життя своє зложив за свою Батьківщину-Україну.

Молебен і жалібну панахиду відслужив митр. прот. о. Омелян Мицик місцевий парох. Гарно співав Церковний Хор під неруванням С. Шевченка. Точно о годині 5-ій вечером відбулась Святочна Академія. Свято відкрив студент гай скулу Іван Бартіш. Церковний Хор відспівав чотири пісні, а то „Карпатські Січовики" муз. Китастого; „Зірвалася хуртовина" — д-р Витвицького; „ Зелений гай" — народня пісня і стрілецьку пісню „Гей у лузі". У пісні „Карпатські січовики" солістами були Андрій Забродський та Омелян-Богдан Мицик. Акомпаніямент був у руках досвідченої піяністки студентки гай-скул у панни Дорті Яцик.

Пісні відспівано з чуттям з прекрасними солями і акомпаніяментом.

Студентки Ґльорія Єндик Христина Брінґалевич відспівали патріотичну американську пісню „Це моя Батьківщина". Їхнє виконання було прегарне. Учениця української школи при парафії Ліда Пастушок та учні школи Василько Пастушок і Андрійко Лоян гарно продеклямували вірші і присутні були захоплені та нагородили виконавців оплесками. Ґльорія Єдинак продеклямувала англійською мовою „Мені однаково" Т. Шевченка. Її декламація була гарна.

Головним промовцем був інж. Василь Коцюба, учасник Листопадового Зриву, який своїми спогадами зумів захопити присутніх. Англійською мовою промовляв учитель та заступник суперітендента Іван Михальцевич. Кінцеве слово мав парох митр. прот. о. О. Мицик, який закликав усіх приявних бути на сторожі всього українського, боронити все українське та йти слідами Листопадового Зриву і мати віру в нього!

Подякувавши всім хористам які не жаліли труду ходити на проби і так гарно виконали програму Свята. Подякував учням - декляматорам та просив їх бути пильними учнями Рідної Школи.

Зокрема подякував молодій панночці Дорті Яцик за її прекрасний акомпаніямент та прекрасно відіграний нею „Київський вальс" Майбороди. Зложив подяку і п. Шевченкові, який зумів підготовити таку гарну програму Свята. Відспіванням Українського Національного Гимну закінчено Свато Переведено збірку для залишенців у Европі.

С. Т.

Січневі Роковини в Картерет, Н. Дж.

З ініціятиви місцевого Відділу ООЧСУ у співпраці з іншими українськими організаціями та установами Картерету відбулося 21 січня підписання проклямації Дня Української Незалежности мейором міста Андрієм Банек. У вівторок 22-Січня повівав український національний прапор побіч американського стягу на міськім ратуші.

27-го січня відбулася врочиста Академія в Бетлегем Гол. Її відкрив Іван Рачинський. Розпочато її американським гимном, що його виконав мужеський хор під дириґентурою М. Кормелюка. Доповідь виголосив маґістер п. Ведрій.

Англійською мовою виголосив доповідь професор С. Галата. Присутній на святі посадник міста Андрій Банек побажав якнайкращих успіхів та добра в боротьбі і Божого благословення для нашого народу поневоленого московським комуністичним імперіялізмом та підкреслив, що Україна мусить бути самостійною державою.

В мистецькій частині виступив мужеський хор „Гомін" під дириґентурою М. Кормелюка, що відспівав ряд українських народних пісень. Йому належиться признання за жертвенну працю, як і молодому піяністові Л. Кормелюк. Місцевий Відділ Ю-СУМА під керівництвом п. І. Рачинського та пані Я. Моряк виконали ряд українських народніх танків та спільні декламації, присвячені 22-му Січневі, за що громада нагородила їх рясними оплесками. Малим акордіоністам І. Принада — Т. Ющак та молодій піяністці Х. Принада бажаємо багато успіхів. Виконавцям Ю-Сума та їхнім керівникам належиться від громадянства щира подяка п-ні Я. Ткачик за прегарну деклямацію та п. С. Ткачукові за сценічне оформлення.

На закінчення п. І. Рачинський подякував всім гостям та учасникам свята.

Місцева американська газета помістила фотознимку делеґації до посадника міста та проклямацію. В. Матлаґа

Українська хроніка

● Доповідь про „Чехословаччину та її проблеми" виголосить у Клюбі Круглого Стола в Ню Йорку д-р Ян Папанек, колишній амбасадор Чехословаччини при Об'єднаних Націях. Доповідь відбудеться в п'ятницю, дня 1 березня ц. р. о год. 7-ій веч. в залі Українського Інституту Америки при 2 Іст 79-та вулиця у Ню Йорку.

● Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби України, Відділ Ню Йорк, влаштовує в суботу, дня 2-го березня 1963 р., о год. 7-ій веч., в залі ч. 32 Українського Народного Дому, 142 Друга Ев. — Живу Газету. Статті читатимуть: Ред. Іван Кедрин — „Українство з перспективи 45-річчя", д-р Богдан Цимбалістий — „Ще до питання української молоді в Америці". Святослав Новицький — „Сучасні напрямки в кіномистецтві".

Український Літературно Мистецький Клюб

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, дня 1-го березня ц. р. в приміщенні Клюбу відбудеться авторський вечір Ярослава Курдидика. Новелю, поезії, гуморески і мінятюри читатимуть Ізабела Фоменко, О. Германюк і сам автор. Початок о год. 8-ій веч.

Окружна Рада Союзу Українок Америки в НЮАРКУ

— влаштовує —

СВЯТО ГЕРОЇНЬ

в неділю, 3-го березня 1963 р.

в год. 5:00 по пол.

в УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕНТРАЛІ — 180 Вільям вул., НЮАРК, Н. Дж.

В програмі беруть участь:

Поетеса Леся ХРАПЛИВА;
Оперова співачка — Марта КОБРИН-КОКОЛЬСЬКА;
Піяністка — Дарія ГОРДИНСЬКА-КАРАНОВИЧ;
Артистки: Людмила СЕРДЮК, Анастасія БОЙЦУН, Віра СТРУК, Мирослава ГЛУЩОК;
Артисти: Іван САМОКІШИН, Іван ГОЛОВКО, Степан ШИВКЕВИЧ, Юрій ТРЕТЯК;
Злучені жіночі хори СУА з Трентону і Нюарку, під дириґ. І. БОВАНКО і О. СОГОР-ТАРНАВСЬКОЇ.
Музичний супровід — проф. Галя КЛИМ.

Запрошуємо Шановне Громадянство Нюарку й Околиці до численної участи.

Увага! Місто НЮ ЙОРК! Увага!

Заходами:
2-го Відділу ООЧСУ, Відділу б. вояків УПА ім. ген.-хор. Т. Чупринки та Осередку СУМА ім. ген.- хор. Т. Чупринки в Ню Йорку

буде відправлена

в СУБОТУ, дня 2-го БЕРЕЗНЯ 1963 р.

в год. 7:30 вечора (по Вечірні)
в церкві св. Юра, — при 7-ій вул. в Ню Йорку

ПАНАХИДА

за душу впавшого в бою, на полі Слави в Білогорщі під Львовом

сл. п. ген.-хор. Тараса Чупринки,

головного командира УПА.

●

У ВІВТОРОК, дня 5-го БЕРЕЗНЯ 1963 р.

в год. 7:30 вечора
в Домі Укр. Визв. Фронту, — 315 Іст 10 вул. в Ню Йорку

— відбудуться —

СВЯТОЧНІ СХОДИНИ

з доповіддю ред. Вячеслава ДАВИДЕНКА на тему: „ГЕН.-ХОР. ТАРАС ЧУПРИНКА — як політик, вояк та головний командир УПА".

●

Все старше Українське Громадянство та Молодь просимо взяти участь в Панахиді та Святочних Сходинах.

Управа 2-го Відділу ООЧСУ в Ню Йорку
Відділ б. вояків УПА ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Ню Йорку
Управа Осередку СУМА ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Ню Йорку

Управа

Окружного Комітету Відділів УНСоюзу стейту КОННЕКТИКЕТ

повідомляє, що

в неділю, 3-го березня 1963 р.

в год. 3:30 по пол.

в ГОРОЖАНСЬКОМУ КЛЮБІ — при 51 Whitmore St. у HARTFORD, Conn.

— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ Відділів УНСоюзу стейту Коннектикет

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

I. Доповідь головного секретаря УНСоюзу ЯРОСЛАВА ПАДОХА про нові завдання УНСоюзу після 25-ої Конвенції.

II. Обговорення і встановлення пляну праці Округи та її Відділів у 1963 році, а зокрема:
1. Влаштування імпрези для відмічення 70-річчя „Свободи" і пошанування заслужених союзовців стейту Коннектикет;
2. Кампанія для пошанування „Свободи" й розбудови УНСоюзу і розподіл квоти по Відділам;
3. Окружний організаційно-секретарський курс;
5. Відвідини Відділів представниками Окружного Комітету.
4. Засновання нових Відділів і злука малих й неактивних;

В нарадах візьмуть участь:

●

ЯРОСЛАВ ПАДОХ — гол. секретар УНСоюзу,
ЯРОСЛАВ ГУК — гол. радний УНСоюзу.

●

Наступні союзові Відділи повинні вислати своїх представників на наради:

10 — 12 — 18 — 23 — 54 — 59 — 67 — 84 — 138
250 — 262 — 277 — 350 — 370 — 381
387 — 390 — 414.

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:

Іван ТЕЛЮК — голова Василь ГІНА — секретар

Замість квітів на могилу
бл. пам. **ВАСИЛЯ ҐІЛЯ**
довголітнього провідного громадського діяча
складає $10.00 — на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашинґтоні
ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐР. КОМІТЕТУ У ДЖЕРЗІ СИТІ

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

Отамана УСС-ів, довголітнього Голови Г. Р. Братства УСС-ів, Сеньйора Української Організації „Пласт", Директора гімназій Т-ва „Рідна Школа" на Рідних Землях, Автора численних статтей і творів з доби Визвольних Змагань

д-ра Никифора ГІРНЯКА

відправиться
в СУБОТУ, дня 2-го БЕРЕЗНЯ ц. р.,
в год. 8:00 вечора,
в церкві СВ. ЮРА в НЮ ЙОРКУ

ПАНАХИДА

ГОЛОВНА РАДА БРАТСТВА й місцева СТАНИЦЯ УСС-ів просять Громадянство про численну участь.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

✝

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що в понеділок, 25-го лютого 1963 року упокоївся в Бозі наш Найдорожчий ЧОЛОВІК, ТАТО і ДІДУНЬО

бл. п. Самуїл ХАНДОГА

Тіло Покійного спочиває в пох. заведенні M. Quinn & Sons Funeral Home, 3520 Broadway, L. I. City.
ПОХОРОН — в ЧЕТВЕР, 28-го ЛЮТОГО 1963 р., в год. 8:30 ранку, з того ж пох. заведення до української кат. церкви св. Хреста, а після Служби Божої, в год. 9:30 рано, на цвинтар св. Михаїла.

В глибокому смутку:
дружина — ПАВЛИНА з дому ТИХА
син — ВОЛОДИМИР
доньки — АННА НАРОЦЬКА і ОЛЬГА КЕГЛЕР та 9 внуків

✝

В глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів та Знайомих, що дня 7-го лютого ц. р. відійшов від нас до Життя Вічного — на 82-му році життя та 56-му році священства — наш Незабутній БРАТ і ОПІКУН, СЕНЬЙОР нашої Родини

о. Володимир СТЕФАНІВ

СВЯЩЕНИК-ЮВІЛЯТ

консисторський радник, кол. катехит учительської семінарії в Заліщиках та довголітній парох в Устечку, Березові та Вікні на Покутті і Гуцульщині, від 1949 р. в Едмонтоні, Канада.

Похоронні обряди відбулися в днях 9-11-го лютого 1963 р. в Едмонтоні, — при участі 32 священиків, під проводом Преосвящ. Ніла, едмонтонського Владики.

●

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ

відправиться
в СУБОТУ, 2-го БЕРЕЗНЯ ц. р.
в год. 8:30 ранку,
в парохіяльній каплиці оо. Редемптористів в Нюарку, Н. Дж., при 661 High Street.

ЗЕНОН — брат
НАТАЛІЯ ЧАПЛЕНКО — сестра

✝

Волею Всевишнього, дня 15-го лютого 1963 року в Клівленді, Огайо, відійшла від нас несподівано, по довгій і тяжкій недузі, наша Найліпша ЖІНКА, МАТИ і СЕСТРА

Ольга з Джулинських БЕРЕСТ

жінка лікаря,
проживши 62 роки, заосмотрена Найсвятішими Тайнами.

Перенесення тлінних останків відбулося дня 18-го лютого 1963 року, з греко-кат. парохіяльної церкви в Клівленді, після жалобної Архиєрейської Служби Божої, на українське кладовище.

ВІЧНАЯ ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Д-р ОСИП БЕРЕСТ — муж
АЛЕКСАНДЕР БЕРЕСТ — син
М. ЛАГОЛА з жінкою СТЕФАНІЄЮ — шваґри

ПОДЯКА

Волею Всевишнього відійшла від нас дня 15-го лютого 1963 року наша Найліпша ЖІНКА і МАТИ

Ольга з Джулинських БЕРЕСТ

жінка лікаря.

Цією дорогою складаю найсердечнішу подяку Вп. П. д-рові Н. Грушкевичові в Клівленді за довголітню, безкорисну лікарську опіку над моєю хворою дружиною, д-рам Гіфризові та Кольбові, спеціялістам ниркових недуг за їх лікарську опіку під час двократного побуту хворої в Cleveland Clinic, д-рові Яр. Кривякові, спеціялістові анестезіології за його готовість нести поміч хворій кожної хвилини в останніх днях хвороби, Всечеснішому Отцеві М. Любачівському за відправлення похоронних обрядів в каплиці померших, в церкві та на кладовищі. Вп. п. д-рові В. Павлишинові за зорганізування хору та гарний спів, який супроводжав Померщу в її послідню дорогу.

Всім Знайомим та Приятелям дякую за численну участь в Похороні. Особливо дякую Вп. п. д-рові Богданові Недільському та його Дружині, що прибули з далекої Лайми, віддати Помершій послідню прислугу.

д-р ОСИП БЕРЕСТ

Клівленд, 22-го лютого 1963.

На Поминках по
бл. пам. **ВАСИЛЕВІ ҐІЛЕВІ**
довголітньому та провідному громадському діячеві присутні зложили:
$30.00 — на будову Парохіяльної Школи у Джерзі Сіті та
$25.00 — на будову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні.

✝

Ділимося сумною вісткою, що в четвер, 20-го грудня 1962 року в селі Іванкові, повіт Борщів, Західня Україна, помер наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО і ДІДУСЬ

бл. п. ІВАН ПАКУЛЯК (Опалинський)

проживши 90 років.

Покійний впродовж 60 років був членом Церковного Братства, при церкві св. Арх. Михаїла в Іванкові. Крім цього, був співосновником Читальні „Просвіти" і кооперативи „Єдність" в Іванкові. — Ціле своє трудолюбиве життя посвятив Покійний для дітей.

Покійного оплакують:

дружина — ПАРАСКЕВІЯ в Іванкові
дочка — АННА замужна ДІДУР
дочка — МАРІЯ замужна ОСАДЧУК в Іванкові
син — ВАСИЛЬ з дружиною ОЛЕКСАНДРОЮ в Міннеаполісі, Мінн.
внуки — ВОЛОДИМИР, МАРІЙКА, ДАРІЯ, МАРТУСЯ, ХРИСТЯ та ТЕРЕСА

Просимо про молитви за Його душу.

ВІЧНАЯ ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Українські вісті з Німеччини

Московський експеримент з Євтушенком.

Мюнхен, 16 січня 1963 (вл). — Німеччина є тепер свідком о р и гінального експерименту Москви і від січня ц. р. на території Союзної Республіки Німеччини перебував відомий поет з СССР Евгеній Євтушенко. Він об'їздить різні міста, відвідує німецькі установи та видавництва, виступає з доповідями і бере участь в дискусіях, критикує відносини в московській імперії, але не відкидає комунізму, ані сучасної большевицької системи, ані не засуджує московського імперіялізму. Для німців стало „гостинне турне" Євтушенка сенсацією. Про його поетичну діяльність, та головно критичні виступи проти диктатури в мистецтві та літературі, писала німецька преса вже віддавна. Тепер всім цікаво побачити автора голосної поеми „Бабин Яр" і поговорити з ним про актуальні проблеми літературного життя в СССР. Заповіджені досі прилюдні виступи Євтушенка повністю „випродані". У Мюнхені, де Євтушенко виступав 21-го січня не можна було одержати карти вступу того самого дня, коли стало відомим, що він сюди приїде. А заля, в якій він виступав, може вмістити коло 600 осіб.

Організатором турне Євтушенка є видавець з Гамбургу Герд Вуцеріюс, колишній посол Християнсько - Демократичної партії, сьогодні „безпартійний", бо після гострого конфлікту за антирелігійну статтю він з партії виступив. Цікаво, що одними з перших визначних німецьких діячів, які прийняли Євтушенка на розмову, були відомий капіталіст Крупп, колишній комуніст Леонард та міністер внутрішніх справ Німеччини Гехерль. З голосів преси видно, що Євтушенко не обмежується заявами до справ мистецтва, але дає коментарі також і про політичну ситуацію московської імперії. Він мав заявити в Гамбурзі, що в СССР є „весна", а не „відлига", як це ніби свого часу сказав Еренбург. Ці і подібні вислови Євтушенка роблять враження на німців і мають позитивний для Москви відгук. Західні публіцисти починають з переконанням вірити, що в СССР є дійсно можлива свобода думки і вислову, що „головним лихом" був лише сталінізм, який, одначе, „вмер". Таких вислідів поїздки Євтушенка, мабуть, очікували агітатори з ЦК компартії СССР. З тією метою Євтушенка випустили на европейську естраду. Розуміється, що виступи Євтушенка матимуть ще й інші наслідки: вони підсилять захитане німецьке московофільство.

Перші виступи Євтушенка відбулися у Гамбурзі. Звідтіль він виїхав до Ессену (до Круппа), Кельну і Бонну. В університетському місті Тюбінґен мав він прилюдне кольоквіюм, а у Мюнхені доповідь і дискусію. З Німеччини їде до Франції й Еспанії.

Іра Маланюк співала в Мюнхені.

Мюнхен, 14-о січня 1963, (вл.) — Відома українська співачка Іра Маланюк, яка постійно живе у Швайцарії, належить від років до зірок мюнхенських оперових сцен, а також є улюбленою особою у слухачів Баварського радіо. Не диво, що концертова Дирекція цієї радіовисильні запрошує нашу землячку не тільки до виступів у програмі радіопересилань, але також співати арії на концертах, що їх влаштовує Радіовисильня для широкої публіки в Мюнхені. Останнім концертом був вечір оперних арій, 13-го січня ц. р., в праграмі якого Іру Маланюк поставлено на першому місці. Вона співала арії з опер Моцарта („Тітус"), Бізе („Кармен") та Верді („Трубадур"). Публіка сприйняла виступи Іри Маланюк бурхливими оваціями. Крім неї в програмі виступали хор Радіовисильні і солісти Інґе Борк та Ганс Гопф.

Новий сотрудник у мюнхенській парохії.

Мюнхен, 14-го січня 1963 (вл.) — Як довідуємося, до Мюнхену прибуде незабаром новий отець - сотрудник Петро Фаґоаґа. Отець Петро є з походження еспанець. Він закінчив студії в нашій Колеґії в Римі і там був в минулому році висвячений. П е р ш у Службу Божу в новій парохії відправив о. Фаґоаґа у Навечеріє Різдва Христового. Після Свят виїхав отець-сотрудник ще раз до Ватикану, щоб остаточно полагодити все, що зв'язане зі закінченням теологічних студій.

Отець Петро Фаґоаґа є вже другим українським священиком еспанського походження. Перший, це о. Иосиф Марторель, який також почав свою душпастирську працю у Мюнхені, а тепер є п а р о х о м Карльсруге і околиць.

Процес проти „Абенцайтунг" І. Артура Бравна відложений.

Мюнхен, 15-го січня 1963 р. (вл) — Як нашим читачам відомо, у Мюнхені мав відбутися 9-го січня процес проти видавця і головного редактора мюнхенської бульварної газети „Абендцайтунг" (Фрідман і Фляде) та фільмового продуцента з Берліну Артура Бравна за образу українського народу, сл. п, Голови Проводу ЗЧ ОУН Степана Бандери і сл. п. п. Головного Отамана Симона Петлюри. Оскаржені оприлюднили в жовтні 1962 р. клевету на сторінках цієї газети і повинні тепер за це відповісти перед судом. Процес був повністю підготований, але з огляду на те, що оскаржені не внесли своєчасно до суду становища до скарги, розправа не могла 9. січня відбутися і її перенесено на пізніше.

Вирок у процесі за наклепи на Я. Стецька.

Мюнхен, 17-го січня 1963 (вл) — Ще в січні 1962 року помістила московська газета „Екзіль е Ліберте", що виходить французькою мовою в Парижі, наклепи на Ярослава Стецька, Голову ЦК АБН. У нападах на українців і український визвольний рух. московська газета не гидує нічим. Вона уживає найбільше брудних слів і очорнює поодиноких українських політиків. У згаданому числі вона назвала Я. Стецька „спільником в народовбивствах Гімлера". За ці і подібні образи Я. Стецько запізвав редактора газети Ґулєвіча до суду. Розправа відбулась. Я. Ґулєвіч є покараний гривною у висоті 500 нових франків, мусить заплатити всі судові кошти і видрукувати у трьох французьких часописах, які визначить позиваючий, відповідну заяву з перепрошенням. Разом з Я. Стецьком московську газету позивали ще двоє французів: письменниця Керуель та публіцист Лє Бура.

Вечір ,присвячений пам'яті Юрія Клена - Бурґгардта.

На передодні Нового Року пережила Мюнхенська українська і українсько - німецька громада небувалу мистецько -літературну подію: Німецько - Українське Товариство влаштувало літературний вечір, присвячений українському поетові Юрієві Кленові (Освальдові Бурґгардтові). В програмі вечора були три доповіді і рецитації деяких поетичних творів Клена. Всі три доповідачі приїхали до Мюнхену здалеку, але всі вони особисто тісно пов'язані з вшановуваним поетом: д-р Зіґс з Австрії був учнем Юрія Клена, Вольфрам Бурґгардт, з Канади, є сином поета, пані д-р Бурґгардт з Мюнстеру — сестра поета.

Австрійський педагог і славіст д-р Зіґс говорив про життя і творчість Юрія Клена. Він дав чудовий образ Освальда Бурґгардта на тлі історичних подій в Україні між двома світовими війнами. Вольфрам Бурґгардт відмовився говорити на тему „Мій батько і я", а зупинився ґрунтовно над аналізою поеми „Попіл імперій". Про пророчий вплив поета на свій народ говорила на закінчення вечора пані д-р Бурґгардт. Її доповідь зворушила і засоромила слухачів, бо всі мусіли признати, що українське с у с п і л ьство дуже легко забуває своїх великих літературних діячів і, що найгірше, не знає їх.

Деякі поетичні твори Юрія Клена рецитував австрійський мистець слова Ляйбґет. На жаль ця частина програми не вийшла добре. Пан Ляйбґет не зумів відчути глибини поем Клена і намагався надробляти це театральними жестами, що йшло в розріз з рецитованими творами.

Публіки зібралося на вечері досить багато. Це були в основному знавці і любителі української літератури, високошкільні професори, журналісти тощо.

Проповідь Е к з а р х а К и р Платона в баварському радіо.

Мюнхен, 12-го січня 1963 (вл). — У Навечеріє Різдва Христового, 6-го січня 1963, передавала Баварська Радіовисильня спеціяльну програму „Українське Різдво". У програмі виступив місцевий український церковний хор під керівництвом д-ра М. Філя. Проповідь виголосив до радіослухачів — українських і німецьких сам Екзарх Кир Платон Корниляк. У проповіді було відведено багато місця для проблем Вселенського Собору, а також українським різдвяним традиціям.

Загальні Збори УНДому в Дітройті

30-го грудня 1962 року відбулися звичайні річні загальні збори УНДому в Дітройті — Захід. Збори відкрив голова УНД Іван Т е р л е ц ь к и й, привітавши присутніх та попросив всіх встати, щоб однохвилинною мовчанкою вшанувати тих членів, які в минулому році відійшли у вічний відпочинок. До президії зборів вибрані: мгр. Михайло Дужий — предсідник та Г. Назаркевич і П. Сотник — члени. Після звітів уступаючої Управи, Контрольної Комісії та Суду, голова К. К. мгр. Михайло Калинич подав внесок уділити а б с о л ю т о р і ю уступаючій управі. До нової управи вибрано з делеґатів 292-го, 183-го, 175-го та 75-го Відділів УНСоюзу: голова — Іван Терлецький (третій раз) і заступник — Франко Гузіль; фінансовий референт — Михайло Калинич; скарбник — А. Горбар; заступ. Григорій Курилів; члени управи — Пилип Сотник та М. Скальський; Контрольна Комісія: А. Червак, В. Зубар та В. Верещинський; Суд: Р. Гардій, М. Коваль та С. Боднар.

Тиждень перед загальними зборами, 23-го грудня відбулося святочне засідання управи Народного Дому, на якому були присутні всі її члени. Було воно присвячене 25-літньому ювілею праці на становищі скарбника, панові Іванові Слупецькому, який ту функцію займав без перерви протягом останніх 25 років. Засідання відкрив голова Народного Дому Іван Терлецький, який привітав ювілята, та попросив всіх встати та відспівати йому многоліттєвє.

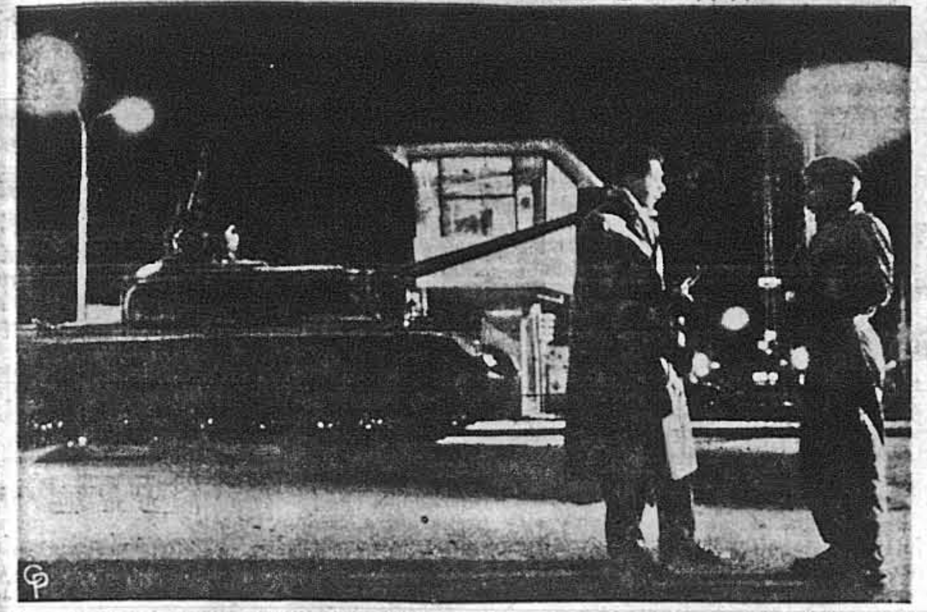
Тихими та зворушливими словами ю в і л я т подякував присутнім членам управи, з якими він мав нагоду співпрацювати, за таку велику несподіванку для нього та заявив, що ці хвилини радости залишаться одні з найкращих в його житті. Зі сльозами в очах він рівночасно заявив, що в 1963-му році не зможе взяти на себе обов'язків скарбника, бо думає виїжджати з Дітройту на вакації, щоб трохи відпочити, а пізніше, як здоров'я позволить, знову повернутися до праці на національній ниві. З процальною промовою виступив мгр. М. Дужий, який накреслив працю ювілята для добра і розбудови УНД та висловив надію, що він напевно в 1964-му році знову стане скарбником цієї української твердині на терені міста Дітройту.

Господар УНД вніс на залю прекрасного торта та різблений альбом, що їх голова врочисто передав шановному ювілятові, як доказ пошани цілої управи та всіх членів Українського Народного Дому. Многая літа, Ювіляте!

Мгр. М. Калинич

• **Совєтський віцеміністер** закордонних справ Василій Кузнецов, який був головою совєтської делеґації на конференції роззброєння в Женеві, виїхав до Москви несподівано в минулу суботу, напередодні заповідженого повороту до Женеви голови американської делеґації Вільяма Фостера, що їздив на наради з през. Кеннеді. Одні кажуть, що Кузнєцова відкликали задля задемонстрування совєтської опозиції проти дальших нарад, інші — що Кузнєцов просто поїхав по нові інструкції від Хрущова. Женевські переговори про загальне роззброєння, як також окремі розмови про припинення всяких ядрових експериментів, стоять на мертвій точці.

ПІСЛЯ ВІЙСЬКОВОГО ПЕРЕВОРОТУ В БАҐДАДІ

Відоме з казок й описів арабське місто Багдад, що є столицею сучасного Іраку, перебуває тепер на воєнному становищі. Після кривавого військового перевороту танки і вояки з кулеметами є звичайною на вулицях Багдаду картиною, особливо вночі.

„Чорноморська Січ" в Нюарку, Н. Дж.

Діловий рік цього діяльного на терені Нюарку товариства закінчився загальними зборами товариства, які відбулись в другій половині місяця листопада м. р. Після вибору президії зборів, якими проводив п. М. Кормило, забрав слово д-р О. Утриско, учасник наших Визвольних Змагань в рр. 1918—1920, пригадуючи приявним на зборах членам світлі дні Листопадового Зриву. Після доповнень спогадів п. І. Стефуришина про бій під Крутами і Базаром та боїУПА, д-р Утриско пригадав обов'язок українського громадянства кожного року відзначувати ті події, і, вшановуючи учасників цих історичних подій, складати пожертви на Дар Укр. Військ. Інвалідові.

Згідно з порядком нарад згаданих зборів прийнято до відома звідомлення з діяльности уступаючої управи та по уділенні абсолюторії уступаючій управі переведено номінацію кандидатів на членів керівних органів тов. на 1963.

6-го грудня 1962 р. відбулись вибори членів управи Контрольної комісії товариства. При помочі карток вибрані до управи: І. Атаманець (поновно) — голова. Ю. Іванків — заст. голови, С. Кобільник — рекордовий секретар, М. Матіяш — фін. секретар, М. Корда — касир. До Контрольної Комісії ввійшли: д-р О. Утриско, М. Кормило і В. Романишин. Нова управа Товариства згідно зі збереженою в „Січі" традицією і згідно за статутом призначила день 20-го січня 1963 для заприсяження нових керівних органів тов-а і членів комісій. Рівночасно в тому дні з доручення управи вибраний спеціяльний комітет влаштував святочну зустріч членів „Чорноморської Січі". Придержуючись різдвяних звичаїв на рідних землях свято це зовсім пригадало нам Р і з д в я н и й Свят - Вечір. При гарно прибраних столах засіло поверх 200 осіб. При головному столі були члени нової управи, контрольної комісії і запрошені гості, появилась традиційна кутя, вареники і голубці.

Була гарно прибрана ялинка. Голова свят. комітету п. М. Кормило, відкриваючи це свято, привітав всіх приявних традиційним „Христос Раждається", на що ціла заля відповіла грімким „Славіте Його". Найстарший віком член товариства п. Вітовський провів молитву, а опісля ціла заля заспівала „Бог Предвічний". З рамени свят. комітету і нової управи тов-а Ю. Іванків виступив з гарним побажанням для членів тов-а, а зокрема членів управи і контрольної комісії та запрошених гостей. У свят. промові д-р О. Утриско пригадав довго збережені на рідних землях різдвяні звичаї і Нового Року. І такою гарно збереженою традицією в тов-і „Чорноморська Січ" являється від кількох років влаштовуваний щороку, Свят Вечір, в часі якого відбувається заприсяження членів керівних органів і комісій.

Д-р О. Утриско передав щирий привіт від місцевого міш. хору „Трембіта" з проханням до товариства належно оцінити культурну працю хору на терені Нюарку, передав привіт від місцевого Відділу ОбВУА.

Опісля секретар тов-а С. Кобільник виголосив гарну доповідь про значення ідей колишнього Січового Братства, примінених тепер у „Чорноморській Січі". Згідно зі статутом тов-а п. І. Атаманець, голова тов-а перевів заприсяження нових членів керівних органів тов-а і комісій. З уст приявних на залі залунало грімке маршове „Многая літа" і Січовий марш, в часі якого усні заприсяжені відійшли на свої місця.

Ю. Іванків представив зібраним відпоручників запрошених місцевих організацій: хору „Трембіта", Відділу ОбВУА, Самопомочі, ООЧСУ, Об'єднання Купців і Промисловців і 20-го Відділу СУА. Після усних привітів, переведено грошову збірку для залишенців в Европі, яка принесла $ 105.60. Серед веселої гутірки зі спогадами про минулі і теперішні переживання нашого народу на рідних землях та серед співу колядок гарно проведений цей вечір на довгий час залишиться в пам'яті учасників вечора.

О. У.

Молодь Трентону на допомогу інвалідам

З ініціятиви У к р а ї н ської Студентської Громади та при співучасті молодечих організацій міста Трентону ОДУМ, ПЛАСТ та СУМА власними силами відсвятковано 45-Річницю Бою під Крутами. Змістовний реферат виголосив п. А. Татомир, після офіційного відкриття головою Студентської Громади п. І. Гафтковича. Виконано такі точки мистецької частини: деклямації панни О. Яскір, панни Л. Понятишин та дуже вдалими виконаннями пісень „Виряджала матонька сина в бій" — дума в сольовому виконанні панни В. Б і л о у с, „Зелений гай, пахуче поле"., Дует панночок К. і М. Сухенко та соло „Мої далекі, рідні села" М. Сухенко та наддатком деклямації П. Н. Дзюбаса. — Дохід, сумою $ 50, передано на Фонд Інвалідів через редакцію „Свободи". **І. Ю. М.**

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „С в о б о д і"

ТАРЗАН, ч. 4989. Новий плян Тарзана.

В'язні поплентались до своїх келій після праці, стурбовані передчасною смертю, їхніх можливих визвольників.

— Бідаки, ніколи не мали можливости, — простогнав Лейк. — І, дивитися правді у вічі... Не маємо і ми!

— Я ще не є такий певний в тому, — відповів Тарзан. Леопарди і надалі залишаються проблемою, але після того всього, я маю плян!